

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון ע"ב

פרשת וארא

תשפ"ג

תוכן העניינים

- ליל ש"ק וארא תשפ"א - הילולת הרה"ק רבי יוסף זי"ע
- קידושא רבא וארא תשפ"א - הילולת הרה"ק רבי יוסף זי"ע
- של"ס וארא תשפ"ב
- מוצש"ק שמות תשפ"ג/ הרה"ק בעל התניא זי"ע
- מוצש"ק וארא תשפ"ב/ הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר זי"ע

ניתן לקבל הגליון

בארה"ק

בני ברק

ביהמ"ד אמשינאוו רחוב חזון איש 78
ירושלים

אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א
ביתר

אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א

בארה"ב

בארא פארק

ביהמ"ד אמשינאוו 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג

ביהמ"ד אמשינאוו 144 Rodney st.
מאנסי

ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.
לעייקוואד

אצל הרה"ח ר' ישראל נתן בוים שליט"א

ואלה יעמדו על הברכה בעבור שנדבו הוצאות הגליון

לע"נ

מרן אדמו"ר הרה"ק רבי יוסף זי"ע
בן מרן אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם זי"ע
נלב"ע ג' שבט תרצ"ו

לע"נ

הרה"ק רבי שמחה בונם זי"ע מאטוואצק
בן הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל

מווארקי זי"ע

נלב"ע ב' שבט תרס"ז

הונצח ע"י נכדו הרה"ח ר' רפאל שלמה קאליש
שליט"א - ביתר עילית

הגה"ח רבי אברהם שמעון מארילוס שליט"א

חדב"נ כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הב' ברוך נ"י
יום המישי בא אולמי שנדליר רח' חזון איש 78

הרה"ח ר' נפתלי אייזען שליט"א

לרגל שמחת אירוסים בנו החתן יוסף הי"ו

הר"ר נחום ערליך הי"ו

לרגל שמחת החלאקה לבנו נ"י

לרפואת שמחה בונם בן פוריה פינא

יו"ל ע"י מכון דברי תורה – אמשינאוו

כל הזכויות שמורות ©

לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון
amshinov40@gmail.com

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס
או במספר 03-7630585 שלוחה 8456

ליל שבת קודש

פרשת וארא ג' שבט תשפ"א – הילולת הרה"ק רבי יוסף זי"ע

הזוהר חדש פר' נח (מובא בספרי הרבי מלובלין), רבי אליעזר ורבי יהושע הוו יתבי בפלכי טבריא, א"ר יהושע, רבי, למה לא בקש נח רחמים על דורו. אמר לו רבי אליעזר, כי אמר בלבו הלוואי שאבקש רחמים על עצמי להינצל מן הדין, ועל כן חשב שבוודאי אינו יכול להתפלל עבור אחרים, וזה הטעם שלא בקש רחמים עליהם. אח"כ הוסיף רבי אליעזר ואמר, עם כל זה, באמת היה לו לנח לבקש רחמים על העולם, שכן נוח לו להקב"ה מי שאומר טוב על בניו, ובכח זה היה יכול להצילם.

והביא ראי' מגדעון שהציל את בני ישראל, במלחמה עם מדין, ואז צעק גדעון לפני ה', כמ"ש ולמה מצאתנו כל זאת ואיך כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו ולא ממצרים העלנו ה'

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. הנה התחיל הפרשה וידבר אלוקים, שהוא מדת הדין, ומסיים ברחמים, אני ה', ובמדרש רבה, (ו, א) הה"ד (קהלת ב) ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות, כי מה האדם שיבא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו וכו', והלוא כבר הודיע הקב"ה למשה, שפרעה לא יניחם לילך, ומשה עדיין אמר, למה הרעות לעם הזה, על כן בקשה מדת הדין לפגוע בו, ולכן נאמר, וידבר 'אלקים' אל משה, במידת הדין, אמנם לפי שנסתכל הקדוש ב"ה, שבשביל צער ישראל דבר כן, חזר ונהג עמו במדת רחמים, וזהו ההמשך, ויאמר אליו אני ה', ע"כ.

ואולי נוכל לפרש עוד, בהקדם דברי

ועתה נטשנו ה' ויתננו בכף מדין וגו'.
ויפן אליו ה' ויאמר, לך בכחך זה והושעת
את ישראל וגו' (שופטים ו, יג).

וגדעון לא היה צדיק ולא בן צדיק, אך
כיון שאמר טוב על ישראל אמר לו
הקב"ה 'לך בכחך זה והושעת את ישראל
מיד מדין', ומדייק הזוה"ק מהו בכחך זה.
ומפרש, בכח זה שאמרת טוב על ישראל,
יהא לך כח גדול להצילם ממדין, עכתו"ד
הזוה"ק. נמצא שמי שטוען למען כלל
ישראל, אפילו אם הוא בעצמו אינו ראוי
לישועה, בכל זאת נחשב לזכות גדולה
שמלמד זכות על בני ישראל, וכוחו רב
להושיע.

ועל פי זה נוכל לפרש הכתוב, שבתחילה
הקב"ה דיבר איתו משפט כיון שדיבר
קשות, למה הרעותה, אבל דוקא על ידי
זה עצמו, שדיבר בחזקה למען כלל
ישראל, בכח זה הושיע את ישראל,
ונתהפך כל הגזירה למידת הרחמים, וזהו
ויאמר אני ה'.

*

במדרש רבה (ו, א) הה"ד (קהלת ב) ופניתי
אני לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה
האדם שיבא אחרי המלך את אשר כבר
עשוהו וכו'. **ובשפת אמת** [תרל"ט] מבאר
את טענת משה, למה הרעותה, כי
הצדיקים אינם יכולים לסבול הבלי
עוה"ז ושקריו, ובעיניהם הוא פלא, איך
השקר מתגבר בעולם, ואיך טח עיני
אנשים מלהכיר שהכל הבל הבלים.
וטענת משה היתה זעקה נגד כל ההבל
וההוללות שישנו בעולם, ועל זה התרעם,
הרי גלוי וידוע שהקב"ה בשמים ממעל
ועל הארץ מתחת, ולמה צריך את כל
היגיעות וההסתרות וכל הבלי עוה"ז,
ובלש"ק: 'ואמירת מרע"ה למה הרעותה.
בודאי הם דברי אמת. כי הוא צריך להיות
תימה אצל האדם במציאות הרע בעולם'.
ומסיים, אבל אחר שמשכיל שהכל הבל,
צריך לבטל עצמו להאמין בהבורא ית'
שגם זה מנפלאות תמים דעים, וכך צריך
להיות, ואין האדם יכול לבוא אל
השלימות רק ע"י שמתהלך בכל אלה
ההבלים, ומברר הטוב מהרע בעולם.

*

*

תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים (קידוש ליל שבת), ובספה"ק זרע קודש (פרשת בא) כתב על מה שאומרים בנוסח הקידוש, 'תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים', פירוש שעתה בשבת קודש, נפתח שער והתחלה, להיות נקרא קודש, אף למי שעד עתה היה משוקע בעבירות, כי השבת מכפר על בני ישראל. ואף למי שנראה על פי שכל והטבע שאי אפשר לו לצאת מעומק הקליפה, גם הוא יכול להיות קודש, ולזה מוסיפים ואומרים 'זכר ליציאת מצרים', שכן גם אז היינו משוקעים במ"ט שערי טומאה, וכמעט שטבעו במצולות, והשי"ת עשה לנו נס, להיות נשארים באמונה. והנה על ידי זה שכבר נפתח השער, כח הנס הזה קיים לעד, ואפשר בכל עת שצריך לעוררו שוב, ובכח זה ניתן לצאת מהטומאה לקדושה, ולכן מזכירים בכניסת השבת הנס של יציאת מצרים, עכל"ק. וכ"ק אזמו"ר זצללה"ה היה חוזר רבות בדברות קדשו כעין זה.

והן לא יאמינו וגו' ולא ישמעו בקולי. ואיתא בגמ' (שבת צז.) שהקב"ה השיב לו, בני ישראל מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין, כדכתיב יען לא האמתם וגו'. ובשפת אמת [שנת תרס"ג] מבאר, שבני ישראל מושרש בהם האמונה בכח האבות. ואף על פי שבכבוד הגלות אין יכולין בכל עת להוציא אמונה זו מן הכח אל הפועל. בכל זאת, עדיין הם בני מאמינים. ומוסיף ואומר, 'וכמו שצריכין להאמין בהקב"ה, אף שאין יכולין להבין את הנהגתו הנעלמת, כמו כן צריכין להאמין בבני ישראל, אפי' שנראין כעורין ושחורין, כמ"ש שחורה אני ונאווה'. וזה מה שטען הקב"ה אל משה רבינו, אף שהם נראים לך רחוקים, הי' לך להאמין בבני ישראל עיי"ש. שכן בני ישראל טובים הם בעצם, וכל החטא הוא רק בדרך מקרה, ולכן בכל עת יכולים הם לקבל על עצמם את דרכי הנהגת הבורא ב"ה.

פירש את טעם הנסיעה של זקיננו למעראן, גם על פי פשט, שחשב זאת לנכון, מחמת חובת ההשתדלות לרפואה. כשנולד הבעל הילולא קיבל אביו הרה"ק רבי מנחם מברק ממעראן, בו כותב אביו לאמור: ראות פניך לא פיללתי, והנה הראה אותי אלוקים גם את זרעך" – "ויקרא שמו יוסף...". ועל פי מכתב זה נקבע שמו כך.

*

בימיו כשהיה רב באוסטראווע, היה שם חבורה של מחללי שבתות שרצו לפתוח תיאטרון לעשות הצגות וכן חילולי שבת, ובעל ההילולא לחם נגדם בכל עזו, וקבוצה ההוא אף שלחו אליו חבורת רוצחים לאיים עליו, ולא נרתע מהם, ואף אביו הרה"ק רבי מנחם זי"ע שלח לו שלא ימשיך למחות בזה מפני סכנת נפשות, אך הוא אמר, איך קען נישט פועל'ן ביי מיר, להרשות כזאת. ובכל עת שאני הרב כאן, לא יהא כזאת. וכך הוה.

*

ונוכל לומר עוד, זכר ליציאת מצרים, שהשבת אינו בא רק 'לזכר' של מעשה יציאת מצרים, אלא על פי המבואר בספה"ק (מצדיקי בית פשיסחא) שבכל שבת נמצא ממש 'הכח' של יציאת מצרים, כי ענין יציאת מצרים הוא יציאה מגלות הדעת, שיוכל לזכור שהקב"ה מחי' ומהוה את הכל, וכן בכל שבת קודש יורד הארה זו, שהנפש יוצאת לחרות ממאסר הגוף, ואף החומר מרגיש מאור קדושת שבת.

*

בעל ההילולא מרן הרה"ק רבי יוסף זי"ע נולד בשנת תרל"ח, מספר ימים קודם הסתלקותו של זקיננו הרה"ק רבי יעקב דוד זי"ע, ששהה באותם ימים לצרכי רפואה בעיירת המרפא מעראן שבאיטאליע. כידוע היו כאלו שניסו להניאו מנסיעה זו, שכן במצבו הקשה לא היו בטוחים שיעזור הנסיעה לשם. אך בכל זאת נסע, ואף התבטא לפני מקורביו, אינכם יודעים כמה נשמות ממתנים לי שם. נכדו בעל ההילולא

ואכן בעת שדיבר הקוטנע'ר גאון עם ר' אברהם בדברי תורה התפעל מאוד ואמר, 'דער איד קען דאך לערנען'... והביא בשבילו כסא גדול (פאטע"ל) לישב עליו.

פעם ביקר ר' אברהם סגי נהור בבית אחד מידידיו, וכיבד אותו בכוס טיי, ור' אברהם הגביה הכוס, ואמר שהכוס לא נטבל, ושאלו אותו 'פון וואנען ווייסט דו?' והשיב לו בפשטות, דאיתא דקודם שיאכל אדם או ישתה, צריך לצייר לפניו שם הוי', ואם הוא לא מצוייר אצלו, מובן שהמאכל אינו בסדר, וכי איזה טרפות כבר יכול להיות בכוס טיי, אלא בוודאי שהכוס לא נטבל.

*

באחד הימים בא אצמו"ר אדה"ז רבי יעקב דוד לאוסטראווע לשבות שם שבתו, וכאמור היה דרכו לקרב אנשים לחסידות, על כן עשו לו המתנגדים רדיפות גדולות והלשינו עליו לפני השלטונות, וכוננתם בזה הי' לטובה שחשבו שדרך החסידים הוא מכת ש"ץ רח"ל, עד שהוצרך לברוח

דרכו של זקני אדה"ז רבי יעקב דוד זי"ע הי' לנסוע לעיירות לקרב אנשים לדרך החסידות ועשה חסידים גדולים כמו ר' אברהם סגי נהור ועוד.

ר' אברהם סגי נהור הי' אחד מגדולי הדור בזמנו, והיה סגי נהור מעת היותו בן ג' שנים, ונעשה גדול מאוד בתורה, שכן היה איש חזק והיה תופס אברך בידו עד שלא היה יכול להשמט ממנו, והיה צריך לומר לפניו דפים גמרא, והיה לו ראש חריף ואחר שלמדו לפניו פעם אחת כבר הבין וזכר הכל. (וכמה פעמים בדברים קשים היו צריכים לומר לו שני פעמים וכמה פעמים ג' פעמים אבל יותר מזה לא היה צריכים כלל, וזה היה בין בנגלה ובין בנסתר).

ובשעת התנאים של אצמו"ר רבי יוסף זי"ע שהתקיים בקוטנא אצל זקן הכלה הגאון רבי יהושע מקוטנא לקח עימו מרן אצמו"ר רבי מנחם זי"ע את ר' אברהם סגי נהור כיון שהיה נצרך לבריות (אך בסוף ימיו נעשה נגיד), ורצה שהגאון מקוטנא ישוחח עימו בדברי תורה ויראה ואז יבואו לו לעזר העשירים המקורבים לרב מקוטנא.

כרכים חדשים של הספר כלי חמדה שיצאו ממכבש הדפוס, והביט בהם ושאל כמה עולה 'א זאץ' [סט] ומיד שילם עליו, לאחר כמה דקות הגיע הטיי.

וזהו אשרי משכיל אל דל, משכיל מלשון שכל, שעוזר לשני עם שכל, כדברי המדרש (ויקרא לד, א) אמר ר' יונה, אשרי 'נותן' לדל אין כתיב כאן, אלא אשרי 'משכיל' אל דל, הוי מסתכל בו היאך לזכות עמו וכו' עיי"ש.

*

באחד השנים ביומא דהילולא ג' שבט נכנס יהודי אל כ"ק אאזמו"ר זצלה"ה, והיה זקוק לאיזה ישועה, והודיע שלא יצא מן החדר עד אשר יקבל הבטחה שיוושע, אמר לו אאזמו"ר: היינט האסטו א בעסערן קליענט, דו דארפסט מיר נישט בעטען, היינט איז דאך דעם טאטעניס ז"ל יארצייט, דער אייבישטער זאל העלפען אין זיין זכות זאלסטו געהאלפען ווערען...

משם עוד לפני שבת, לעיר ראז'אן הסמוכה.

והרה"ק רבי יוסף זי"ע בעל ההילולא כשהיה בן כ"ח, הוכתר כרבה של אוסטראווע. במעמד ההכתרה, סיפר אביו אאזמו"ר רבי מנחם זצ"ל על בריחתו של אביו מאוסטראווע מחמת רדיפת המתנגדים, וסיים, עתה במנותכם את בן-בנו, לרבה של אוסטראווע, נתקן העוול ההוא.

*

שמעתי מכ"ק אאזמו"ר זצלה"ה הכ"מ, שפעם הגיע בעל ההילולא זי"ע לבקר בביתו של ה'כלי חמדה' הגאון רבי מאיר דן פלאצקי זצ"ל שהוא היה הרב באסטראווע לאחר רבנו, וביקש הכלי חמדה מב"ב להגיש כוס טיי, אך השתיה התמהמה להגיע, והבין רבינו בחכמתו שבוודאי יש מחסור בסוכר מחמת חיסרון כיס, ושם על השולחן היה באותה שעה

קידושא רבא

פרשת וארא ג' שבט תשפ"א – הילולת הרה"ק רבי יוסף זי"ע

והביא את התורה לבני ישראל, וזה נקרא שושבינא דמלכא. והנה הגם שעבודת משה היא מדריגה יותר עליונה, אעפ"כ הרי העיקר הוא היחוד של הקב"ה עם כנס"י, וזה הרי נגמר רק ע"י שני כוחות אלו יחד. וזה גם הביאור, בזה שנאמר ששניהם שקולים היו, שלכאורה קשה למה יצטרכו שני צדיקים באותו מדריגה, אלא הכוונה שצריך את עבודת שניהם, כי זה בלא זה, אינו דבר השלם.

והנה יש וויכוח ידוע בין הקב"ה וכנסת ישראל, מהיכן להתחיל הגאולה, שהקב"ה אומר שובו אלי ואשובה אליכם, ואנו אומרים, השיבנו ה' אליך ונשובה. אבל זה ברור שאם הגאולה נעשה ע"י הקדמת התעוררות של בני ישראל, נעשה הגאולה ביותר תוקף, והוא גאולה שלימה, ועל כן לא רצה

הרה"ק הרבי מלובלין (בספרו זאת זכרון) מבאר כוונת משה שסירב לילך למצרים בשליחותו של מקום, וכן מה שביקש שישלחו את אהרן במקומו. שכן אם היה זה מפני כבודו של אהרן בלבד, אינו מובן, וכי משום זה לא ידקדק בכבודו של השי"ת, שציויה לו לילך.

אלא הביאור שמשה רבינו הוא שושבינא דמלכא, מלך מלכי המלכים, ואהרן שושבינא דמטרוניתא, היינו כנסת ישראל, והפירוש, שאהרן תפקידו היה לקרב את בני ישראל, עד שיהיו ראויין להשראת השכינה. וזהו שאהרן היה מתפלל תמיד על כלל ישראל, וכיפר עליהן, וקירב עי"ז את כנסת ישראל לאביהם שבשמים. אך משה רבינו היה ענינו להמשיך אורו של הקב"ה לכנסת ישראל, והוריד את השכינה למטה,

שהקב"ה מבקש מאתנו ישראל פתחו לי כחודו של מחט וכו' כלומר שיהיה מעט איתערותא דלתתא, אבל במצרים שראה הקב"ה את ישראל בעומק הקליפה, ברוב רחמיו וחסדיו לא המתין על איתערותא דלתתא, ופסח ה' על הפתח הזה, ע"כ.

*

בעל ההילולא מרן הרה"ק רבי יוסף זי"ע, כשדיבר באסיפת הנעילה בכנסיה הגדולה, אמר בתו"ד, ואיש כי יקדיש, את ביתו קודש לה', כל אחד צריך לתקן את עצמו, ויראה שביתו יהא קודש לה', ובזה יצליח להשפיע על הסביבה, ובדרך זה גם פירש את הפסוק, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך - על ידי שיראו עליך את היראת שמים - ויראו ממך, יקבלו אחרים על ידך יראה. זכותו יגן עלינו ועכ"א.

משה שהוא שושבינא דמלכא, לפעול את ענין הגאולה, אלא רצה שיהא על ידי איתערותא דלתתא, כלומר שאהרן יתקנם כראוי, ואז יהא ישועה שלימה, ונמצא שכל הסירוב של משה היה לטובת כלל ישראל, שבזה יהא כבוד שמים.

ומביא בשם רבו הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, שאנו מבקשים מהקב"ה, השיבנו ה' אליך וגו', ולכאורה הרי בזה יהא הגאולה בדרגא פחותה, ולמה אנו מבקשים כן, אלא אנו מוסיפים 'ונשובה', שלכאורה הוא מיותר, אלא כוונתינו לבקש בזאת, כי הקב"ה הכל יכול, יפתח לנו פתח התעוררות להיות 'ונשובה', שאנו לבד נרצה לשוב אליו, ויהא נחשב לנו כאילו היה הכל באתערותא דלתתא.

*

הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זי"ע ביאר על הפסוק ופסח ה' על הפתח (שמות יב, כג) דא' בחז"ל (מדרש שה"ש ה, ב)

סעודה שלישית

פרשת וארא תשפ"ב לפ"ק

ואם האדם יש לו דעת, בודאי יוכל למצוא את השי"ת באופן הזה שהותאם עבורו. ומי שאינו רואה את השי"ת בכל הדברים, נקרא שמפריד הדבר מה' ח"ו.

והנה כל אחד ואחד, צריך לבוא בעולם הזה לידי נסיונות, וענין הנסיון הוא, שמסלקין ממנו את הדעת וההתקשרות בה', ואז יש לו בחירה של טוב ורע.

ובכל זאת יוכל לקבל כח לעמוד בעת הנסיון, ממה שנקבע בלבו בזמנים הטובים, כשהיה לו דעת רחב להתבונן במעשה ה', כיון שאינו סילוק הדעת לגמרי, אלא נשאר אצלו קצת ממה שהכין עצמו.

נמצא דעיקר היציאה ממצרים הוא לצאת מגלות הדעת, ולראות את ה' בכל היצירה. והרשעים שאין להם דעת, עדיין נמצאים במצרים גם כהיום הזה

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. הנה פרשיות אלו הם בעניני הגלות, שהם זמנים שהנהגת ה' בנסתר, כפי ששאל משה רבינו, למה הרעותה לעם הזה, והקב"ה הראה לו את הנהגתו, באומר עתה תראה וגו'.

ובספה"ק מאור עינים האריך, דתוכן גלות מצרים הוא גלות הדעת, כי באמת צריך לקשר כל הנעשה תחת השמש להשי"ת, בין בזמן שהנהגת ה' באופן של חסד ורחמים, ובין כשהיא באופן של הסתר, והנה אין בכוחנו להשיג הטעם של ההסתר, אך עלינו לדעת שכלפי שמיא גליא, כי בעת ההוא אי אפשר לו לאדם להתדבק בה', כי אם בזאת המדה שהקב"ה מתגלה לפניו באותו שעה,

בעשיית המצוות, ומלמדניו התורה שבל יתיימש מכך, אלא בכל זאת יעשה את המצוות אף בבלי דעת, וזהו הניחו תפילין אף כשאין לכם מוחין דגדלות, ובוה כשיחזור לכם המוחין, לפחות חלק המעשה לא יהיה לכם חדשים.

בנועם אלימלך אומר א מורא'דיגע ווארט בענין השמחה, כתיב ולא שמעו אל משה וגו'. הנה דרך הצדיקים שכל מעשיהם לשם שמים, שאין נותנים לב בגלות לצרות שעוברים עליהם, אלא כל מגמתם לבקש ולהתחנן על גלות השכינה, אשר סובל עימנו יחד בגלות. וכן היה אצל בני ישראל במצרים, שעיקר צערם היה על גלות השכינה. ולפיכך כשבא משה לבשרם שיגאלו מצרת השעבוד, לא הטו אזנם לשמוע אל משה, כי חששו שיהיה להם מזה שמחה להנאת עצמם, ולא לשם שמים.

אבל מאידך הכלל הוא, כשרוצים להכניע את הקליפה, צריך להיות האדם בשמחה, כי רק בשעה ששורה באדם

(שהם ב'מיצר ים', שאינם יכולים להיכנס לים החכמה), וזהו שנאמר בהגדה של פסח שבן הרשע טוען ואומר, מה העבודה וגו', כי הרשע מאחר שאין לו דעת, מאד קשה עליו העבודה, שכן אין מרגיש שכל העבודה שנפל בחלקו, הוא חלק מהנהגת הבורא, וזהו התשובה שאומרים לו, 'לי ולא לו, אילו היה שם, לא היה נגאל', מאחר שגם היום, הדעת שלו עדיין במצרים, ע"כ.

והנה בפרשת עקב נאמר 'ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה וגו' ושמתם את דברי אלה על לבבכם' וברש"י אף לאחר שתגלו, היו מצויינים במצות, הניחו תפילין, עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר הציבי לך ציונים, ע"כ. וכל המפרשים ראו כן תמהו, וכי אין המצוות נוהגים בחו"ל, הלוא חובת הגוף המה. ובספה"ק **קדושת לוי** (פירושי אגדות) מביא לתרץ דהכא מיירי בשעה שנמצאים בגלות הדעת, כשאין לו שום הרגשה בנפשו

לצדיק איזה רצון ותאוה גשמית, הלא צריך שלא יעשה שום דבר להנאת עצמו. אלא כך פירושו, שהצדיק כל מחשבתו צלולה וברורה לכבוד שמים. אבל איך יכניע את הקליפה כיון שלא הוגבה השמחה אצל הצדיק, לזה עושה לו השי"ת שיהא לו איזה רצון, והקב"ה עושה לו רצונו, ואז הוגבה השמחה אצל הצדיק, ובזה מכניע את הקליפה.

וזה הפירוש, 'רצון יראיו יעשה' שעושה רצון להצדיק, ואח"כ 'ואת שועתם ישמע ויושיעם' שעי"ז יהא לו מעט הנאת עצמו, ועי"ז הוגבה השמחה אצל הצדיק, ובזה שומר ה' את כל אוהביו 'ואת כל הרשעים ישמיד' שמכניע הקליפה, עכתד"ק. הרי לנו שלנצח את היצר הרע אפשר רק מתוך שמחה וטוב לבב.

יתן ה' שנוכל להתגבר על היצר מתוך שמחה והרחבה, ונזכה במהרה לגאולה שלימה אמן.

רוח השמחה אפשר להכניע את היצר. ולזה רצה משה רבינו לבשר להם את הגאולה, כדי להכניס מידת השמחה בבני ישראל, 'זיי זאלן ווערען אויפגעלעבט', ובזה יהא להם כח להכניע את הקליפה של פרעה. אך מכיון שלא רצו לקבל את הבשורה, שחששו שיבא להם מזה תענוג, הפסידו את השמחה, שהיו צריכים לה.

לזה התאונן משה ואמר 'הן בני ישראל לא שמעו אלי' ואף שאכן יש להם בזה כוונה טובה, שכן רוצים לעשות את העבודה בשלימות בלי שום הנאת עצמם. אבל מצד שני נעשה בזה חיסרון גדול, כיון שצריך הנאה ושמחה כדי להכניע הקליפה, וזהו 'ואיך ישמעני פרעה' עתה שלא באו בני ישראל אל השמחה, הרי אין בידי הכח להכניע את הקליפה.

ובזה מפרש את הפסוק, רצון יראיו יעשה ואת שועתם וגו'. שהקב"ה ממלא רצון הצדיק, ולכאורה איך אפשר שיהיה

אחר הברלה

מוצש"ק שמות תשפ"ג לפ"ק

השבוע היארציית של הרה"ק בעל התניא זי"ע בהקדמה לספר שולחן ערוך הרב שנכתב על ידי בניו נאמר שבעל התניא הגיע למגיד ממעזריטש זכותו יגן עלינו בהיותו בן עשרים שנה, ובגיל שלושים כבר למד ט"ז פעמים את הש"ס עם הראשונים והאחרונים, ואז נבחר עלי ידי המגיד לכתוב ספר הלכות, ואז החל לכתוב את השולחן ערוך הרב, והתחיל בהל' נטילת ידיים וכו'.

הוא היה נקרא הלמדן בין החבריא קדישא במעזריטש, מסופר שפעם פגשו המאור עינים ושאלו, הרי למדן אתה, שמא תדע לומר לי למה נקרא התלמוד בבלי בשם 'גמרא', ענה לו, שכן הוא נוטריקון, גמר א' כלומר שהוא מלמד ללומד תורה כראוי, להכיר אלופו של עולם, וזה מכניס בו יראת שמים.

הספר שו"ע הרב הוא ספר פלא שנכתב בעמקות גדולה, ומאידך מתאים לכל אחד לפי הבנתו, איש פשוט יראה בזה לקט הלכות, ומי שמתעמק בפוסקים רואה שיש כבר התייחסות לכל השאלות, (להגר"י פיעקארסקי: אכן יש מאביכם זצ"ל מערכת ספרים על שו"ע הרב בשם 'חקרי הלכות').

אא"ז הרה"ק רבי יוסף זי"ע, אמר על השו"ע הרב 'שהוא למעלה מדרך הטבע איך שהכניס את כל השיטות באותיות מרובעות'... כי רק אחרי

התבוננות, רואים עד כמה הצליח להכניס בקצירת האומ"ר כל כך הרבה פרטים.

מסופר שהגאון מראגאטשוב הראה באצבעו ואמר שכדי לומר הסברות של הקונטרס אחרון שבשו"ע הרב, צריך ורידים בעובי האצבע...

פעם ניגש א עלטערער חסידישער יוד אל הראגאטשאווער ושאלו כמה פעמים בש"ס מקשה ריש לקיש על מימרא דר' יוחנן, אחר שחשב רגע ענה ואמר 'חמש', אמר הלה שאינו נכון, חזר בו הרב ואמר ששה פעמים. אמר לו גם זה אינו נכון, הרב הכיר בו שזקן זה אינו ראגאטשאווער ואינו בר הכי לחלוק עליו בדברים אלו, על כן שאלו מהיכן אתה יודע שאיני צודק. אמר לו הזקן כי ראיתי בקונטרס אחרון (הלכות תלמוד תורה פרק ג) שדן שם בעל התניא האם צריך ללמוד את כל הפלפולים שבש"ס או רק ההלכות בטעמיהן, ומביא רא"י שאמרינן בגמרא שריש לקיש הקשה כ"ד קושיות על כל מימרא של ר' יוחנן, ולא מצינו בכל הש"ס קושיות של ריש לקיש אמימרא דר' יוחנן כי אם ז' או ח' פעמים, הרי לנו שאין צריך לדעת כל זאת כדי לקיים הלכות תלמוד תורה.

הראגאטשאווער יצא מן הכלים מרוב בהתפעלות, והכריז 'עוד לא למדנו כלום' הביטו וראו, כי אנחנו רק לומדים ממה שכתוב, אך בעל התניא לומד אף 'ממה שלא כתוב'... דהרי הוכיח הלכה למעשה ממה 'שלא מצינו בכל הש"ס'. כלומר שאצלו יש עוד מקום מהיכן לדרוש הלכות, והוא מכל הדברים שאינם כתובים. והפליג מאד במעלת הקונטרס אחרון.

פעם ראו את בעל התניא איך שמעיין מאד בספר התניא, השתוממו הרואים מה חידוש הוא אצלו, ושאלו אותו על כך, ענה להם, איך האב זיך אליינ'ס נישט פארגעשטעלט וואס איך האב אלס אריינגעשטעלט אין דעם תניא.

היה אחד שבא מבית מתנגדים שהתקרב לבעל התניא וישב בבית מדרשו, חותנו בא לחפשו ולהחזירו לביתו, החותן היה בר דעת והבין שאם חתנו נעשה חסיד הרי לא ישנה את דעתו, על כן אמר לבדוק שאם זה טוב שישאר חסיד ובלבד שיבוא לביתו, ואם אינו טוב יבדוק אז מה לעשות.

בהיותו שם נכנס לבעל התניא ושאלו הרי חז"ל לימדו אותנו (קידושין ל, א) לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. והנה חסידות וקבלה שייך לשליש במקרא, וא"כ למה עוסקין כאן בזה רוב היום שזה הרבה יותר משליש.

וישאלו הרבי, במה אתה עוסק לפרנסך, אמר שיש לו חנות, שאלו הרבי כמה כסף השקעת בו, ויאמר אלפיים רובל, ושאלו האם כל הכסף שלך או לקחת גם הלוואות, ענה חמש מאות המה משלי והשאר הלוואות.

שאלו הרבי איך אתה עובר על דברי הגמרא לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא וכו'. ואתה לא זו בלבד שלא חילקת מעות לג' חלקים אלא עוד לקחת הלוואות פי כמה מרכושך לצורך פרקמטיא, ויאמר האיש אולי בזמן חכמינו הי' אפשר לעשות פרנסה באופן כזה, אך בימינו גם אחרי כל הלוואות עדיין זקוקים לרחמים מרובים, כדי להתפרנס מכך. ויאמר לו הרבי כן הוא גם בנידון דידן, כי בזמן הגמרא אכן עם שליש

לבד יכלו להיות ירא שמים, אך בזמנינו אם לא ישקיעו הרבה ביראת שמים, לא יעלה בידינו מאומה.

בין החסידים היו גם אנשים פשוטים, ולפניהם היה בעל התניא אומר דברי חסידות בלשון פשוטה עד מאד, והחסידים הגדולים אף לא הורשו להיכנס אז, פעם ביקש אחד מזקני החסידים לשמוע מה הרבי אומר לפניהם, הלך והסתתר, ושמע איך שהרבי מבאר בענין שבע מדות הרעות, שהן שבע האומות, החתי האמורי והפרוזי והיבוסי וכו' וביאר באופן פשוט שהקליפה של 'אמורי' הוא היצר הרע ש'אומר לאדם', קוק ווי מדארף נישט...

פעם בעת שערך הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע את שולחנו, ישב בעל התניא בסמיכות להרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, השתדל בעל התניא עד מאוד שחתיכת דג מרבי אהרן מקארלין תגיע אליו, כיון שראה בר' אהרן מדריגות גדולות ורצה לזכות לקבל מהשגות אלו, ואכן הגיע אליו חתיכת הדג ואכלו, לימים התבטא בעל התניא ואמר שמכוח אכילת הדג ההוא היה לו תועלת והתעוררות בעבודת ה' למשך עשרים שנים... אך הוסיף שבכל זאת אינו כל כך חשוב בעניו כיון שלא זכה בזה מכוחו ועמלו. אך עדיין חזינן שהשייכות עם ר' אהרן קארלינער השפיע למשך עשרים שנה...

בעל התניא האיר את העולם בנגלה עם השו"ע הרב, שכולם נהנים ממנו, וכן בחסידות עם ספר התניא ועוד ספרים, יעזור השי"ת שזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

א גוטע וואך א פרייליכע וואך א לעבטיגע וואך.

אחר הבדלה

מוצש"ק וארא תשפ"ב לפ"ק

היום מוצאי שבת (כ"ט בטבת), הוא יומא דהילולא של הרה"ק הישמח ישראל, שמו נקרא ישראל יצחק על שם הרב הקדוש מווארקע זי"ע שכן נולד מספר שנים אחר הסתלקותו בשנת תרי"ג והרה"ק מווארקע נסתלק בתר"ח, אחר כך בשנים מאוחרות כאשר חלה בחולי מסוכן הוסיפו לו את השם ירחמיאל.

עיין בהקדמה לספה"ק ישמח ישראל שהטעם שקראו לספר בשם ישמח ישראל, מפני שהרבי אמר בימים האחרונים קודם הסתלקותו 'שהיה עובד על מדת שמחה לשמח לבבות ישראל'. ואחיו התפארת שמואל מוסיף שם לבאר עפ"י דברי הכתוב 'יפה נוף משוש כל הארץ' (תהלים מח, ג) וכמו שכתב רש"י שם, שמי שהיה עצב על עבירות שבידו, היה מביא חטאות ואשמות ומתכפר לו והוא יוצא משם שמח. כמו"כ הישמח ישראל היה מחזק בני ישראל להתקרב אל ה', שזה מביא לידי שמחה.

פעם אחת כשהיה צריך בדחיפות לנסוע לעיר אחרת לבקר את הרופא, בא לפניו איש אחד ובמשך זמן רב שפך לפניו שיחו במר נפשו, והמשמשים חששו כי יתמהמה עוד זמן רב, על כן לגודל נחיצות נסיעתו נכנסו אליו לאמור שהשעה עוברת ופן יאחר את הרופא, השיב להם הישמח ישראל, תאמינו לי, כי יותר מרפא את נפשי, לשמוע שיחו של מר נפש, ולחדש בקרבו רוח חיים והתחזקות, מכל הנסיעה לרופא.

מצינו במכתביו בעת שכותב לאנשים צצריכים רפואה, שמביא רבות את הפסוק במשלי (יה, יד) רוח איש יכלכל מחלהו וגו', היינו כשרוחו של אדם הוא מרומם, זה משפיע על הגוף לרפאותו. (באחד המכתבים: אבקש מאוד מכתה"ר להתחזק א"ע ולבטוח בד' כי יהפוך הכל לטובה ומרגלא בפומא דכ"ק איתן אאמו"ר זצלה"ה זי"ע דברי שהע"ה משלי י"ח י"ד רוח איש יכלכל מחלהו וכפי' המצודות שם). והנה יש עוד פסוק שמופיע רעיון זה, והוא במשלי (יז, כב), 'לב שמח ייטב גהה' וגו' ובמצודות דוד שם, השמחה תיטיב לגוף כדבר רפואה וכו'.

כמה פעמים שמעו ממנו, שרוצה שיכתבו תורותיו באריכות ובאופן בהיר, שלא יצטרכו לבלות זמן בעיון ודקדוק כוונת המחבר, אלא באופן שיהא פשוט להבנה, שכן אין כוונתו באמירת התורה לפלפל וליישב המקראות או דברי הזוה"ק והמדרשים, אלא שיהא קל ושוה לכל נפש, שכל אחד יוכל 'זיך צוכאפן' ולקבל דרכי חיים ותוכחת מוסר, למצוא נוחם לנפשם.

כ"ק אאמו"ר זצלה"ה סיפר שהרה"ק מסאטמאר זי"ע בשנות נעוריו היה מסתופף בצילו של הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע, ואחיו בעל עצי חיים, נסע פעם לאחד ממקומות המרגוע והמרפא ופגש שם את הרה"ק בעל ישמח ישראל, ואף ראה אז חלק מכתבי התורה של הישמח ישראל, כשחזר למקומו אמר לאחיו הרבי מסאטמאר שכדאי הדבר שיפגוש את הרבי מאלכסנדר, אך הרבי מסאטמאר לא אבה לנסוע אליו, כיון שלא ידע אם יש לזה שייכות לקאצק, שהיה בזה התנגדות וכו', אך כשהגיע לאמעריקא, וראה את הספר ישמח ישראל, היה מלא התפעלות מזה, ופיו היה מלא שבח ותהילה, והתבטא: דער ברודער איז געווען גערעכט. וכמו כן סיפר כ"ק אאמו"ר זצלה"ה שהרבי מסאטמאר זי"ע התבטא בפניו, איך בין דעם ישמח ישראל'ס א חסיד.

אל הישמח ישראל באו מכל המקומות והחצרות ליהנות ממנו עצה ותושיה, כי היה ידוע לחכם מופלג, וכן ידוע שהיה בעל זיכרון כביר, מסופר שפעם הגיע אחד החסידים ונכנס 'ליטול שלום', אך הרבי לא רצה להושיט לו יד, החסידים תמהו על כך, אך הרבי חייך ואמר, לפני מספר שנים הגיע לכאן ועדיין לא לקח ברכת פרידה, ולכן אין צריך ליתן לו עתה שלום.

כמו כן, פעם נפגש עם רב חשוב, והרצה לפניו איזה פלפול, ושאל את הרב אם מכיר את הדברים שאמר, כשענה לו בשלילה, אמר לו הישמח ישראל, זה הפלפול אמרתם על סעודת בר מצוה שלכם, וזה היה אחר שחלפו שנים רבים מאז.

יש להסמיך כאן מה שאמר כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בשם אביו זי"ע, בשבח הספר 'ישמח ישראל': "ענה ווייזט פארן גרעסטן ווי קליין ענה איז, אין פארן קלענסטן ווי גרויס ענה איז"...

הישמח ישראל בענוותנותו לא ראה את עצמו כמי שראוי לאמירת תורה, אלא רק כמי שחוזר על דברי אביו, והתבטא לאמור, איך בין נאר א נאכזאגער פון טאטען, ואכן בתחילת ספרו מופיע התנצלות, שאמר בשבת הראשונה שהשמיע תורה ברבים ובתוך דבריו: כי הוא רק כמתורגמן וכשופר, וכמעביר דרך פיו דברי קודש, ואנחנו היום צריכין לנטוע בלבינו דברי קדושת אאמו"ר זצללה"ה עיי"ש. ואכן רואים הרבה בספרו, שמביא תורה מאביו, וממשיך לבארם בתוספת נופך.

מפורסם גודל היראת הכבוד שהיה לו לאביו, והיה משמשו תדיר במסירות ביתר שאת, וכיון שאביו הרה"ק רבי יחיאל היה אדם חלוש, הלך עימו לעיירות

מרפא וליערות לשאוף אויר צח, ופעם אף ביקש מבנו הישמח ישראל 'כתוב לי תפלה' היינו תפילה מיוחדת שיתפלל עבור בני ישראל, ומודפס נוסח התפילה שכתב לו.

פעם רצו להכניס את הרה"ק רבי יחיאל לאיזה ענין, ולדעת הישמח ישראל לא היה ראוי לעשות כן, אך לא רצה להיות כמביע דעתו בפני אביו, על כן אמר לאביו כך: זה ברור שאבי גדול ממנו בכל תחום, אך ב'גניבה-שפראך' אני עדיף, ודבר זה אינו כדאי.

אא"ז הרה"ק רבי מנחם היה קרוב מאד עם הישמח ישראל, ואף נשאר מכתב ששלח אא"ז הרה"ק רבי מנחם אל הישמח ישראל ובו מזכיר לישועה את הרבנית, המכתב אינו מפורסם, מפני שרשומים בה דברים פרטיים.

שמעתי בשם הרה"ח ר' **לייבוש בויס ז"ל** שבעת שהגיע הידיעה על הסתלקות הישמח ישראל היה הרה"ק רבי מנחם באמצע שמחת נישואין במשפחתו, בעת שמחת נישואין היה דרכו של רבי מנחם להסתובב בין ה'עולם' שמח מאד, ומיד בשמעו כן, מרוב צער יצא מן האולם, והסתגר בחדר לזמן רב (בכ"ט לחודש הרי אין עושין נישואין, ואולי עד שהגיע הידיעה היה כבר א' שבט).

החסיד הישיש ר' **משה הלוי בויס ז"ל**, (אין זה משפחת בויס מצאצאי בית פשיסחא, אלא היה 'לוי' ואביו היה ראש הקהל בפשיסחא) היה אחד מה'חוזרים', שהיה שומע וזוכר היטב את הדברי תורה, ומפיו כתבו מאמרים.

יש שקוראים לספר ישמח ישראל, 'תורה שבכתב' של בית ווארקע, כיון שהוא היה היחידי שכתב בארוכה ספר לפי משנתה של בית ווארקע.

בזאת חנוכה, מביא הישמח ישראל א שארפע שמועס, ואף מופיע שם פעמיים
תוכן הענין, עהר קאכט זיך אין דעם, שיש כאלו שמחכים למוחין, הויכע זאכען
מחשבות ומדריגות, ומביא שם כי בימינו אלה, צריך להתפלל פשוט להתעורר
ולהתלהב, ולא להביט על כל מיני חשבונות אלא שילכו עם פשטות.

אכן לא השאיר אחריו צאצאים, אך השאיר תלמידים רבים שהם כבנים,
שמתעוררים עד עצם היום הזה מספרו הגדול והקדוש.

זכותו יגן עלינו ועכי"א, א גוטע וואך, א פרייליכער וואך.

חבורת זרע יצחק

ירושלים - ביתר - בני ברק - חיפה - אשדוד

הננו להודיע כי בס"ד תתקיים שבת
התאחדות והתוועדות מרכזית לכלל אנ"ש

בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אשר בא יבוא ברינה לעשות את השבת

על ש"ק פרשת בא

על סדרי הש"ק תבוא הודעה מיוחדת

בעז"ה יהיה אש"ל מלא לכל הנרשמים עד יום א' בא

פרטים והרשמה אצל ר' יצחק פיוטערקאווסקי 058-3271412

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג

ערש"ק וארא תשפ"ג

בית המדרש דחסידי אמשינאון

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי מלאכיו יצוה לך

הננו להודיע לכלל בחורי אנ"ש כי לדגל מסע הקודש של

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לפולין ולארה"ק

נתאסף כולנו כאיש אחד בלב אחד

לסעודת מלווה מלכה

ומסיבת פרידה

בראשות ובהשתתפות

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נואם הכבוד:

הרה"ג ר' יחזקאל דוד האלברשטאם שליט"א

במוצש"ק פרשת וארא בהיכל בית מדרשינו

בשעה 9:00